
Personální výhrady nás blokují, budme velkorysí. Hlavní jsou reformy, říká Dobeš

Personální výhrady nás blokují, budme velkorysí. Hlavní jsou reformy, říká Dobeš

PRAVO

30.4.2011, rubrika: Rozhovor, strana: 7, autor: Marek Přebil

* Pane ministře školství a místopředsedo VV, jsou Věci veřejné politickou stranou, anebo sektou? Sektářství vám vytýká Mirek Topolánek, ČSSD či bývalá šéfka vašeho klubu Kristýna Kočí.

Jednoznačně jsme politickou stranou. Máme po celé republice založené kluby, strukturu, demokratické mechanismy. Možná by si pan Topolánek přál, aby u nás vše záviselo na jediném člověku, Vítu Bártovi, ale musím ho zklamat. Strana Věci veřejné má silnější kořeny. Je mnohem více zakořeněna, než si naši političtí soupeři přejí.

* Zveřejněná nahrávka Kočí, jež způsobila na politické scéně poprask, nabízí drsný pohled do zákulisí stran. Sama tvrdila, že účelově lhala, třebaže jindy přiznala, že nevěděla, že je nahrávána...

Víte, pro mě ta nahrávka byla největším hybným momentem k tomu odejít z politiky. To se vám tady přiznám. Když jsem si přečetl celý přepis a hlavně výrazy, které Kristýna Kočí užívá, když mluví o prezidentovi, premiérovi, ministrech, tak jsem si ten večer sedl s manželkou a zvažoval, že odejdu úplně. I ze Sněmovny. Něco takového pro mě byla silná káva. Ano, jsem přesvědčen, že Kočí mluvila pravdu. Bohužel. Kdyby přece chtěla něco předstírat, neužívala by tato dáma takové výrazy. Mluvila by a dál by i samozřejmě mystifikovala výrazně kultivovaněji. Jako místopředseda VV se musím omluvit voličům, protože Kristýna Kočí byla na naší kandidátce a byla a je ostudou Věcí veřejných.

* Jestliže mluvila pravdu, znamená to, že se v ODS chystal puč proti premiéru Nečasovi.

Jsem o tom přesvědčen. Já zažíval situaci v poslaneckém klubu VV několik týdnů a nerozuměl jí. Nyní jsem přesvědčen, že to, co se v klubu dělo, nemůže být dílem pouhých tří poslanců. Byl to nepochybně připravovaný, cílený útok. Jaroslav Škárka není takový génius, aby nám rozkládal zcela sám Plzeňský kraj. Kristýna Kočí nemá na to, aby bez podpory pana Tluchoře znejistěla, bombardovala a rozkládala náš klub tak, jak k tomu docházelo.

* Kdo byl strůjcem puče?

Ty lidi lze vystopovat. Jestliže ihned vystoupil Mirek Topolánek, obul se do prezidenta a jestliže hájil Kristýnu Kočí, tak se ukazuje, že to byli nepochybně lidé kolem expremiéra. Jestliže proti nám začal Škárka vystupovat v Plzni, kde je údajně v klubu několik bývalých členů ODS, které tam přivedl velice tiše, tak hledejme lidi kolem Plzně. Ihned přece vyskočil ministr Pospíšil (místopředseda ODS, šéf plzeňské krajské ODS) na pomoc. Jednoznačně pak Petr Tluchoř, vezmemeli v potaz jeho intenzivní schůzky s Kočí, která setkání potvrzuje na nahrávce. Otázkou je, kdo je kmoťr kmoťrů.

* Jaký byl důvod puče?

Svrhnout Petra Nečase a obrodné křídlo v ODS. My jsme posloužili jenom jako záminka. Myslím – a je to má domněnka – že za pučem stojí snaha restrukturalizovat koalici či postavit jinou vládu, která se možná postará o některé zakázky, které tady ještě stále jsou – o ekologickou superzakázku a další věci. Druhým důvodem puče může být vendeta. Vrátit Petru Nečasovi to, co udělal na loňském kongresu ODS, kde se mu podařilo velmi rychle během jednoho odpoledne navolit své klíčové lidi do vedení strany. Pokud by byl premiér svržen, tak se to celé přeskupí i v samotné ODS.

* Nakonec jste ustál Nečasův návrh na odvolání z funkce ministra. Jakou roli při trojkoaličním vyjednávání hrál ve váš prospěch vliv Hradu i přímo Václava Klause, kterému jste vyšel vstříc jmenováním Ladislava Bátory vaším ekonomickým poradcem?

Já nikdy neslyšel nějaký výrok vůči mé osobě ze strany pana prezidenta. Co se mého setrvání ve funkci týká, pro to mám jednoduché vysvětlení. Jednak vyjednávací tým VV se za mě postavil s tím, že presumpce viny je u mne nesmyslná. Nejsem si vědom, že bych kdy překročil kompetence, popřípadě se dopustil nějakého trestněprávního jednání. A má to i další hlubší podtext. Kdo by si dva měsíce před koncem státních maturit sedl na křeslo ministra školství a chtěl řešit tento patnáct let neřešený problém? To je to, proč tady sedím. Mnoho lidí, kteří mě na tomto postu nechtějí vidět, si velmi přeje neúspěch státních maturit. Já jim vzkazuji: ten projekt je velmi složitý, ale jsem přesvědčen, že ho zvládnou!

* Věčka dala koalici ultimátum do června, kdy chce Nečas spojit reformní zákony s vyslovením důvěry vládě. Jaké jsou vaše podmínky, abyste kabinet nepotopili?

Za prvé jde o personální věci. Platí-li presumpce viny pro ministry VV, musí platit i pro další členy vlády. Druhá podmínka – jakkoli zatím nepřilíh vyslovená, ale vychází z nitra Věcí veřejných – zní, že si nedovedeme představit, že v K9 budeme jednat s panem Tluchofem. Chápeme ale, že jde o vnitřní záležitost ODS. Bylo by to tedy, upřesňuji, naše přání. Za třetí musí být jasně nastavena důchodová reforma. Stále se pohybujeme ve vakuu a ani v koalici není ujasněna. My říkáme: měla by tu být garance státu. Zde jsme s ODS a TOP 09 ve velkém rozporu. Za čtvrté musí být načrtnuty zásadní milníky ve zdravotnické reformě: co je standard, který je garantovaný a bezplatný pro každého, a co je nadstandard? A kdo toto bude stanovovat? My říkáme lékařská komora. Musí to být odborníci, ne politici.

* Proberme ty podmínky. Co znamená presumpce viny?

Pokud je tu nějaké podezření, ale nic není prokázáno, jenom se něco vystřelí, tak jestliže platí pro ministry VV, že musí odstoupit, musí to platit pro všechny. To znamená, že pokud se bavíme o nějakém zvláštním tendru na české lesy, jenž tu byl vypsán a kolem něhož je mnoho pochybností, tak než je ministr Fuksa obhájí, měl by po tuto dobu rezignovat. Pokud tedy platí to samé, co u Barty a dalších. Stejně tak pokud je tu kauza Promopro a je nějaká velká pochybnost, tak po dobu vyšetřování by měl Vondra odstoupit.

* Měl by z vlády v rámci presumpce viny odejít první místopředseda TOP 09 a ministr financí Miroslav Kalousek?

Klub VV nikdy tento požadavek nestáhl. Stále to platí.

* Proč by měl odejít? Ani jedna z jeho údajných kauz se neprokázala.

Protože jestli se nemýlím, zhruba před čtrnácti dny na něho bylo podáno trestní oznámení za vrácení nějakých kaucí. Ale myslím, že v minulosti těch věcí bylo víc. (Poslanci VV v čele s Josefem Novotným podali trestní oznámení na neznámého pachatele v souvislosti s odpouštěcím procesem kolem dotačních titulů. Podle nich Kalousek dosud neudělal žádná opatření k nápravě. Na VV to dělá dojem záměru.- Pozn. red.)

* Jakých věcí bylo víc?

My se nedomníváme, že vše, co se týkalo zakázek na ministerstvu obrany, bylo dočista vyšetřeno. Někteří členové klubu VV se domnívají, že i to, co se děje kolem ministra Vondry, může být vendetou za to, že byla tendence otevřít na obraně kauzy z minula. Tato pochybnost se tu minimálně vznáší.

* Znamená tato podmínka, že pokud ministři Kalousek, Vondra a Fuksa do června neodejdou, budete mít problém s podporou vlády?

Toto je stanovisko klubu VV, které ale také říká, že v tu samou chvíli odcházejí rovněž všichni čtyři ministři VV. My to nabízíme. A my to uděláme.

* To je chytré, protože na druhou stranu tím říkáte, že v červnu může nastat také situace, kdy sdělíte: Naši ministři zůstávají, proto i vaši mohou.

Myslím, že personální věci nebudou klíčovými nůžkami v koalici, a dokonce bych řekl, že by být neměly. Klíčové je, jak bude vypadat rozpočet na rok 2012. To je velmi zásadní věc. Dokonce dnes říkám, že opakovat a rozvíjet personální

výhrady je v tuto chvíli špatné, protože nás brzdí a stále blokují v tom skutečně klíčovém. Jestli se však shodneme – i s tripartitou – na důchodové reformě, jestli se nám podaří nastavit s odbornou veřejností základní obrysy zdravotní reformy, tak budme velkorysí a pojďme dál.

* * Podle posledních průzkumů veřejného mínění má vláda minimální podporu u veřejnosti, jen jednadvacetiprocentní. S politickou situací v zemi je podle CVVM nespokojeno 72 procent lidí. Není to důvod pro odchod premiéra a tím i vlády?

Nemyslím, že by měl odejít premiér. To pak zabalme všichni. To není věc premiéra. My nastoupili s velkou pompou 118 poslanců a s velkou chutí dělat reformy. Ale je potřeba říct, že od samého začátku jsme mezi sebou v koalici začali vést buď viditelné, nebo ještě hůře neviditelné války či puče. A já se veřejnosti vůbec nedivím. Bylo zde velké očekávání. Neviním ale premiéra, viním všechny tři strany. A tady je třeba si zamést i před vlastním prahem. Je ale třeba vrátit se znovu k nahrávce Kočí, pokud se tady devět měsíců pracovalo na puči, tedy už v době, kdy se teprve rýsoval půdorys vlády. Jestliže se už tehdy začala vláda podkopávat, tak z toho lidé musí být opravdu znechucení. Oni si zvykli na to, že vládu sestřeluje opozice, ale nezvykli si, že se koaliční strany sestřelují takto brutálně a nechutným způsobem samy.

* * Uvažují už teď VV o variantě, že by vláda v červnu padla a kabinet by vznikl na jiném půdorysu v čele s premiérem z řad TOP 09 – třeba kandidátem na pražského primátora Zdeňkem Tůmou?

Tak pro mě je to úplně nová informace, takže těžko se k tomu mohu vyjádřit. Vidím spíš jako hrozně nebezpečné a naprosto otravné v souvislosti s chutí pokračovat dál v reformách to, že se stále bavíme o personáliích. O tom, zda si Radek John může, nebo nemůže vybrat náměstka. Míněno Michala Moroze. To přináší další spory. Například já se přiznám, že je pro mě něco nevšechny že by si ministr nemohl postavit svůj vlastní tým.

* Je pro vás stále ještě Jan Kubice přijatelným ministrem vnitra, když vám vyhazuje jednoho náměstka za druhým?

Já nebyl na K12, ani u vyjednávání s panem Kubicem. Takže nevím, k jaké shodě došlo. Ale měl jsem signály, že řekl, že nebude dělat personální změny, a pak vzápětí přeskupil a obrátil ministerstvo vnitra naruby. Budu jenom věřit, že se nenápadně nevrátí některé zažité struktury z minula. To je důležité. Protože díky Radku Johnovi máme apolitického policejního prezidenta. Radek rozbil povinnost hlásit korupci pouze úzké skupině lidí na policejním prezidiu, změnil i klima mezi policisty. Těm se i přes ty strasti s nemilosrdně kráceným rozpočtem vnukla naděje, že se něco změní, že policie bude apolitičtější.

* Další podmínkou VV pro červnovou podporu vládě je shoda na reformách. K těm máte výhrady. A Vít Bárta jednal separátně ve středu s odbory a slíbil jim, že reforma penzí nebude jen mejdanem pro bankovní domy. Vám se nakonec budou série obstrukcí, které ve Sněmovně chystá soc. dem., hodit, že?

Určitě se k obstrukcím nepřipojíme. A to, že se Vít Bárta sešel s odboráři, není obstrukce. Vidím jako velmi pozitivní potkat se s odboráři a přitáhnout je zpět do tripartity. Jestliže odbory z ní odešly, tak pak tu máme krizi, kdy si nedovedu představit, že budeme v tomto rozhádaném stavu tlačit vpřed základní reformy a ještě zrychlovat tempo jejich příprav. Musíme se o nich s našimi sociálními partnery bavit.

* Nový šéf VV se bude volit už v květnu. Stále platí, že po internetu?

Ano, bude to přímou volbou internetovým hlasováním, poté se bude volba potvrzovat na konferenci VV.

* Bude volit 20 tisíc takzvaných věčkařů?

Ano. Myslím však, že jich je méně. Bylo jich kolem 18 až 19 tisíc, ale pak se ověřovala jejich identifikace. Dnes už jsou jasně identifikovaní a počet klesl o nějakou tisícovku.

* Během vládní krize vám neubýli?

To ne. Naopak. Co se týče krize, zejména po stigmatizaci Víta Bárty a dalších členů VV, ve společnosti k nám obecně rostly sympatie. Mám pocit, že jsme nikdy neměli takovou podporu, jakou máme nyní.

* Zároveň jste ale na hranici volitelnosti...

To je průzkum od průzkumu. Je potřeba říct, že za nás kandidovala Kristýna Kočí, že se nám na desáté místo ve středních Čechách nenápadně vloukl pan Huml, ač o tom byly ve VV velké diskuse, protože je bývalým členem KSČ. Tak za tyto lidi se omlouváme. Nepochybně to vedlo k propadu preferencí. Ale dnes máme klub VV, který je pro voliče čitelný.

* Pokud by se Bárta stal šéfem VV, měl by se automaticky vrátit do vlády?

Máme tři velmi silné kandidáty na předsedu: Radka Johna, Víta Bárta a Karolínu Peake – velmi zajímavou kandidátku pro spoustu věčkařů. Mým favoritem je Vít Bárta. Má nastartováno na to, že se dokáže očistit. Už pro volbu předsedy

se musí začít očisťovat a já věřím, že dokáže spoustu věcí vysvětlit a že se velmi rychle do vlády vrátí. Je to pro mě nejschopnější ministr, kterého kabinet měl.

* Máte ambice zůstat místopředsedou? Ty si u vás šéf strany nominuje sám.

Nechci být místopředsedou. A žádal jsem i potenciální vítěze, aby mne nezahrnovali do nejužších týmů. Důvod je, že jsem stále ministrem školství a že ta práce je vyčerpávající. Mám i velkou rodinu, kterou hodně zanedbávám. A i krize mi vzala velkou chuť do politiky, to musím uznat. Na druhou stranu když bylo nejhůř a byly krizové dny, kdy jsme se scházeli, vzpamatovávali se a skládali si informace, tak to pro mě bylo největší motivací. Já se přiznám, že takovéto plíživé rozkládání klubu, které jsem intuitivně cítil, bylo nejhorší etapou, co jsem kdy byl v politice. Kdy si lidé mně blízcí najednou mezi sebou nevěřili. Ale ve chvíli, kdy se to rozštěplo, jsem najednou dostal strašný impuls to ustát.

* Teď jde o to ustát reformu vysokých škol. Univerzita Karlova se zlobí, že degradujete vysokoškolské vzdělání zaváděním pouze dvouletých studijních programů.

Chci tím zastavit „masifikaci“, to, abychom všechny studenty netáhli až k doktorandskému studiu. A rovněž další bolest našich vysokých škol: fakt, že čím déle na nich student je, tím je to pro VŠ lepší. Čím více studentů dnes rektori a děkani přijmou a čím déle je na škole udrží, tím je to pro ně ekonomicky výhodnější. A celý náš navrhovaný model toto totálně obrací a rozbíjí, proto je možná i polemický. Jde o revoluční novinku. My děláme schody, po kterých jen ti nejlepší se dostanou až k doktorandskému studiu. První cyklus jsou skutečně dvouleté studijní programy, které by měly být jen pro určité obory, a měly by člověka dovést nikoli k bakalářskému titulu, ale k profesní kvalifikaci. Třeba v cestovním ruchu. Rozhodně neplatí, že by byli studenti přijati na VŠ bez maturity.

* A jde i o to ustát nové maturity. Výrazně se distancujete od šéfa ministerského Cermatu Pavla Zeleného, který maturity řídí. To proto, že hrozí, že se tento miliardový projekt, zajišťovaný soukromými firmami, stane druhým Promoprem?

Já jsem smlouvy nepodepsal. Já podepsal pouze dodatky smluv, které snížily cenu služeb o 10 procent. Když jsem nastoupil, zadal jsem v Cermatu audit. Asi před týdnem přišel zajímavý výsledek, který jsem ihned předal Úřadu pro hospodářskou soutěž a na finanční úřad. Auditóři nám sdělili zásadní a poměrně závažné skutečnosti, pod které se podepsal exministr Liška a exministryně Kopicová. To není mé alibi. Já nastoupil na ministerstvo s tím, že zde nebudu žádnou věc krýt.

Mám pocit, že VV nikdy neměly takovou podporu jako nyní

Nedovedeme si představit, že v K9 budeme jednat s panem Tluchořem